

DATE NOI PRIVIND DEZVOLTAREA INDUSTRIEI PETROLIERE LA SFÎRȘITUL SECOLULUI AL XIX-lea ȘI ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX-lea ÎN JUDEȚUL DÎMBOVIȚA

FLORICA DUMITRICĂ

Județul Dîmbovița, care și-a luat numele după riul ce-l udă de la Nord-Vest spre Sud-Est, se află situat în perioada la care ne referim între județele Prahova și Muscel, cu o întindere de 3440 km.p. ¹.

Munți împăduriți, dealuri rodnice, cîmpii mănoase, riuri leneșe și limpezi, locuitori harnici și pricepuți, buni agricultori și lucrători cu tradiție în industria de extracție și prelucrare a țiteiului, în minele de cărbuni și carierele de piatră etc., au făcut ca județul Dîmbovița să reprezinte o pondere însemnată în economia țării noastre în trecut ca și astăzi.

Centre petroliere ca Viforîta, Gura Ocniței, Colibași, Colanu, Răzvad, Bucșani, Glodeni etc., sînt cunoscute în istoria petrolului românesc de aproape o sută de ani, iar produsele lor au fost mult apreciate atît pe piața internă cît și externă.

Folosirea petrolului la iluminat (Bucureștiul fiind primul oraș din lume iluminat cu gaz lampant) a determinat municipalitatea orașului Tîrgoviște să susțină licitația pentru iluminarea orașului cu petrol lampant în zilele de 29 septembrie și 3 octombrie 1863 ².

Cît privește prelucrarea aurului negru pe meleagurile dîmbovițene, primele „rafinării“ (mici distilerii) le întîlnim începînd cu anul 1882. În acest an ia ființă rafinăria de petrol construită în comuna Colanu, proprietatea lui G. Gavrilesco. Rafinăria folosea anual 400.000 kg. țitei cîin puțurile de la Ocnița și Glodeni și producea prin sistemul de distilare Popelca 200.000 kg. „oleu lampant“ și 100.000 kg reziduuri. Personalul rafinăriei se compunea dintr-un tehnician și patru lucrători ³.

¹ Enciclopedia României vol. IV. p. 166

² Jurnalul Oficial al Principatelor Unite nr. 172 din 4.IX.1863.

³ Camera de comerț și industrie Ploiești, inv. 1/1900 f. 210—211.

În anul 1901, fabrica producea 1.000.000 kg. petrol, benzină și păcură și folosea 3 lucrători al căror salariu era de 40 lei lunar⁴.

În anul 1884 în județul Dîmbovița iau ființă trei fabrici de petrol. Una din aceste rafinării este cea a lui Nae Luculescu care folosea anual 300.000 kg. țiței și producea prin același sistem de distilare 150.000 kg. petrol și 20.000 kg. reziduuri. Ca personal avea un tehnician și patru lucrători⁵.

A doua rafinărie apărută în acest an este cea a lui I. Ionescu, construită la Colanu. Proprietarul acesteia procura materia primă din puțurile de la Ocnîța și Glodeni și producea 400.000 kg. „oleu lampant“, 20.000 kg. „oleu lubrifiant“, 10.000 kg. parafină și 42.000 kg. reziduuri. Avea ca personal un tehnician și 6 lucrători⁶.

Cea de a treia rafinărie înființată în anul 1884 este tot în comuna Colanu, proprietatea lui V. Dumitrescu. Rafinăria folosea 400.000 kg. țiței de la puțurile din Ocnîța și Glodeni și producea 250.000 kg. petrol lampant și 60.000 kg. reziduuri. Personalul acestei rafinării se compunea dintr-un tehnician și 5 lucrători⁷.

La Colanu ia ființă în anul 1885 rafinăria lui Rucăreanu devenită mai târziu soc. „Aurora“. Rafinăria avea ca personal un „specialist științific“, 2 tehnicieni și 25 de lucrători. Folosea anual 3.600.000 kg. țiței adus de la Ocnîța și producea prin sistemul de distilare Popelca și Gugler 540.000 kg. benzină, 720.000 kg. „oleu lampant“, 720.000 kg. ulei, 900.000 kg. reziduuri⁸.

În același an, 1885, se deschide la Colanu o nouă fabrică proprietatea lui Ioniță Nicolae, care folosea 200.000 kg. țiței și dădea o producție anuală de 100.000 kg. „oleu lampant“ și 20.000 kg. reziduuri, iar ca personal, fabrica era deservită de un tehnician și 2 lucrători⁹.

În anul 1901, producția fabricii patronată de Nicolae era de 500.000 kg. petrol, benzină și păcură¹⁰.

Rafinăria de petrol a lui Dimitrie Vaciof de la Colanu s-a înființat în anul 1886. Ea folosea 300.000 kg. țiței procurat din puțurile de la Ocnîța. Producția anuală era de 150.000 kg. petrol lampant, 880.000 kg. reziduuri. Era deservită de un tehnician și 5 lucrători¹¹.

În anul 1888 Bucșeneanu fondează în același centru o nouă fabrică de petrol. Materia primă era procurată din puțurile de la Ocnîța și Glo-

Cu toate că documentele consemnează termenii de „rafinărie“ sau „fabrică“ cu 3-4 lucrători, în realitate acestea sînt numai mici distilării cu instalații rudimentare.

⁴ Ibidem, inv. 2/1901, f. 405, 406.

⁵ Ibidem, inv. 1/1900, f. 210, 211.

⁶ Ibidem, inv. 1/1900, f. 210, 211.

⁷ Ibidem, inv. 1/1900, f. 210, 211.

⁸ Ibidem, inv. 1/1900, f. 210, 211.

⁹ Ibidem, inv. 1/1900, f. 210, 211.

¹⁰ Ibidem, inv. 2/1901, f. 406, 407.

¹¹ Ibidem, inv. 1/1900, f. 210, 211.

deni. Anual folosea 600.000 kg. țiței, producînd 300.000 kg. petrol, 10.000 kg. parafină și 80.000 kg. reziduuri. Personalul său se compunea dintr-un tehnician și 7 lucrători ¹².

În anul 1901, producea 500 000 kg. de petrol, benzină și păcură. Era deservită de 2 lucrători și aveau un salariu de 40 lei lunar ¹³.

Ițic Haiman construiește în anul 1889 în comuna Colanu o fabrică de petrol care folosea anual 800.000 kg. țiței adus din puțurile de la Ocnîța și Glodeni. Producția anuală era de 400.000 kg. „uleu lampant“, 20.000 kg. „uleu lubrifiant“, 10.000 kg. parafină, 100.000 kg. reziduuri. Fabrica era deservită de 1 tehnician și 8 lucrători ¹⁴.

În anul 1901, aceeași fabrică producea 1.500.000 kg. petrol, benzină, păcură și parafină și folosea 4 lucrători al căror salariu varia între 40—60 lei lunar ¹⁵.

În anul 1908 fabrica era deservită de 14 lucrători, avea un capital de 20.000 lei, în mașini de 57.000 lei și pentru exploatare de 50.000 lei. Producția anuală era în valoare de 100.000 lei ¹⁶.

La Viforîta în anul 1889 se înființează o fabrică de petrol și derivatele sale, proprietar Ioan Grigorescu*. Era deservită de 25 lucrători. Avea un capital imobiliar de 90.000 lei; în mașini de 300.000 lei iar pentru exploatare de 250.000 lei. Producția anuală era de 255.000 lei ¹⁷.

Doi ani mai tîrziu fabrica fondată de Ioan Grigorescu prelucra 1406 tone benzină, 3129 tone oleu lampant, 25 tone ulei lubrifiant, 20 tone parafină, 2174 tone reziduri, în total 6754 tone. Documentul menționează că 99⁰/₀ din benzină se exporta.

Distilarea țițeiului se făcea în cazane mari încălzite cu reziduuri injectate în cuptoare. Personalul rafinării se compunea dintr-un fabricant, 1 distilator, mai mulți focari și 30—50 ¹⁸ lucrători al căror salariu varia între 50—75 lei lunar ¹⁹.

În anul 1905, societatea de concesiuni petroliere „Ioan Grigorescu“ deținea un capital de 800.000 lei, poseda 592 ha. terenuri concesionate în județele Dîmbovița, Prahova și Buzău pe care funcționau o sondă și patru puțuri în lucru din care a fost extrasă cantitatea de 1.517.381 kg. țiței și 6 puțuri din care s-au extras 3.317.514 kg. țiței. Numărul lucrătorilor acestei societăți era de 80—100 ²⁰.

¹² Ibidem, inv. 1/1900, f. 210, 211.

¹³ Ibidem, inv. 2/1901, f. 406, 407.

¹⁴ Ibidem, inv. 1/1900, f. 210, 211.

¹⁵ Ibidem, inv. 2/1901, f. 406, 407.

¹⁶ Ibidem, inv. 4/1908, f. 86, 87.

* Ioan Grigorescu folosea o rafinărie mai veche încă din anul 1880. Poseda rafinării la Mahalaua și Tătărani. Este unul din cei mai vechi exploatare de petrol care au rezistat concurenței capitalului străin.

¹⁷ Ibidem, inv. 4/1908, f. 86—87, inv. 1/1900, f. 200.

¹⁸ Ibidem, inv. 1/1900, f. 200—203.

¹⁹ Ibidem, inv. 2/1900, f. 404, 409.

²⁰ Ibidem, inv. 8/1905, f. 33.

Uzina de distilarea petrolului, proprietatea lui Cîmpeanu et. comp., fondată la Colanu în anul 1894 își procură materia primă de la Glodeni, Cîmpina, Buștenari. Anual folosea 14.000.000 kg. țiței, producția fiind în total de 11.368.000 kg. defalcată astfel: 1.008.000 kg. benzină, 7.200.000 kg. petrol, 200.000 kg. ulei, 800.000 kg. parafină și 2.885.000 kg. reziduuri. Sistemul de distilare folosit era sistemul Popelca și Gugler iar încălzirea se făcea cu reziduuri. Uzina era deservită de 50 lucrători, 3 tehnicieni și 1 inginer. Documentul precizează că 500.000 kg. din produsele sale se exportau ²¹.

Capitalul fabricii de petrol „Cîmpeanu et comp.” în anul 1905 era de 725.990 lei și folosea 1500 vagoane țiței, 20 vagoane vitriol, 4 vag. sodă, 1/2 vag. amoniac, 1/2 vag. clei și producea 500 vag. petrol, 100 vag. benzină, 8 vagoane parafină, 25 vagoane uleiuri, 250 vagoane păcură din care s-au exportat : în Franța 100 de vagoane petrol și în Germania 80 vagoane de benzină ²².

În anul 1899 în județul Dîmbovița funcționau 16 fabrici de petrol din care 12 în comuna Colanu, care produceau 975.000 decalitri petrol în valoare de 685.000 lei, o fabrică la Doicești care producea 75.000 decalitri în valoare de 57.000 lei și 3 fabrici la Viforîta care produceau 625.000 decalitri în valoare de 1.062.000 lei.

Cît privește prețul produselor petroliere, constatăm din documentele cercetate că în anul 1900 petrolul brut se vindea cu 4 lei suta de kg. petrolul lampant — 16 lei, uleiul universal de uns — 33 lei, benzina — 25 lei, și parafina — 1 leu ²³.

Datele de mai sus atestă că în perioada de care ne ocupăm, industria petrolieră în județul Dîmbovița, ca de altfel în întreaga țară, luase o dezvoltare intensă, impunîndu-se chiar pe piața internațională.

Deși la începutul secolului nostru se înregistrează o criză economică în această ramură, producția totală de țiței dată de județul Dîmbovița se cifra în anii 1900—1901 la 11.950.235 kg. iar în anii 1901—1902 la cantitatea de 15.373.839 kg. țiței²⁴.

Anul următor, numai în 11 luni (ianuarie—noiembrie) în județul Dîmbovița s-au produs 2.669.764 kg. benzină, 5.910.631 kg. petrol, 968.413 kg. uleiuri, 8.771.137 kg. reziduuri; s-au consumat 86.401 kg. benzină, 6.293.394 kg. petrol, 726.823 kg. uleiuri, 4.501.309 kg. rezi-

²¹ Ibidem, inv. 1 1900, f. 210, 211.

²² Ibidem, inv. 8/1905, f. 32.

²³ Ibidem, inv. 3/1900, f. 355.

²⁴ Ibidem, inv. 2/1900, f. 15.

²⁵ Ibidem, inv. 2 1902, f. 38.

²⁶ Ibidem, inv. 2 1902, f. 38 verso.

duuri s-au exportat 749.227 kg. benzină, 12.410 kg. petrol și 421 kg. uleiuri.²⁶

Documentele prezentate scot în evidență că în perioada de care ne ocupăm, în județul Dâmbovița era o industrie petrolieră în continuă dezvoltare, mijloacele de producție folosite și cantitățile de produse petroliere obținute situează județul Dâmbovița printre cele mai importante centre petroliere din economia națională la finele secolului al XIX-lea și începutul celui de al XX-lea.